

Monta kertaa käännetty Lenin: Leninin rinnakkaiskorpus, venäjä-suomi -osio

Mikhail Mikhailov, Nelly Meer, Petra Miettunen, Elizaveta Sidorova (Tampereen yliopisto)
Julia Souma (Helsingin yliopisto)

KäTu2024, Tampere, 19.-20.4.2024

Käännetty Lenin

Tampereen yliopistossa on aloitettu korpuspohjainen projekti, jonka laajempuna tutkimustavoitteena on tutkia marxilaisen ideologian levittämistä käännoistominnan avulla. Työn ensimmäinen osio tulee keskittymään leninismiin ja olemme erityisesti kiinnostuneita tunnetuimmista Leninin teoksista (Valtio ja vallankumous, Sosiaalidemokratian kaksi taktiikkaa, sosiaalidemokraattisessa vallankumouksessa, Penikkatauti), joista on olemassa monta suomennosta (esim. Valtio ja vallankumous: 9 suomennosta).

ParVLen -korpus

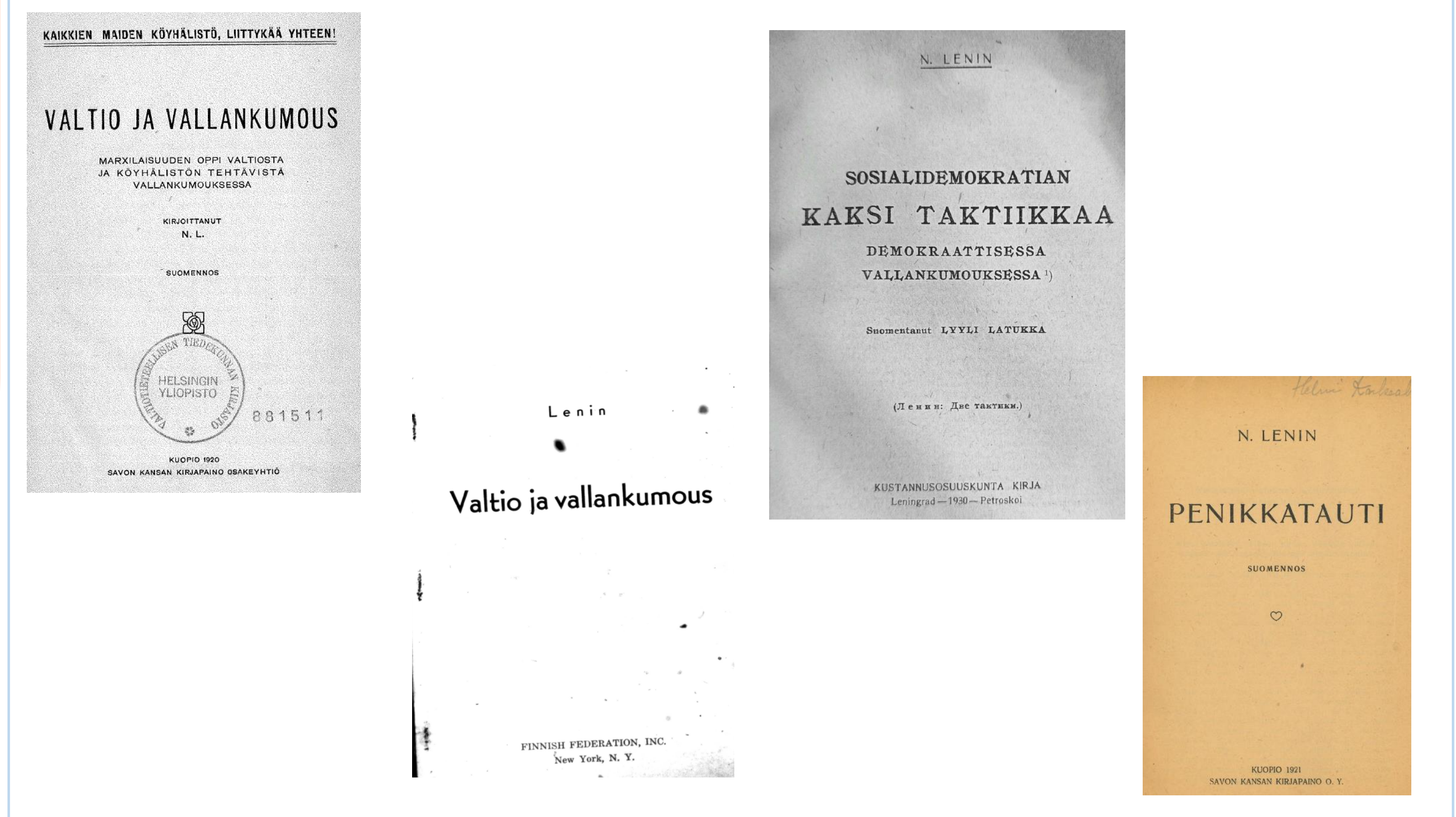
Uudemmat Leninin teosten suomennokset, jotka on julkaistu 1960–1970-luvulla, ovat vapaasti ladattavissa Internetistä (esim. marxists.org -sivustolta), mutta varhaiset suomennokset ovat tallella vain painettuina julkaisuina. Työn tekninen osuus eli tekstien kokoaminen on vaativaa, sillä siihen liittyy suuri määrä skannaustyötä, tekstintunnistusta ja -kohdistusta. Kootuista teksteistä on luotu NoSketch Engine -korpustyökalulla Leninin teosten rinnakkaiskorpus nimeltä ParVLen.

ParVLen -korpus: tämänhetkinen tilanne

venäjä-suomi -osakorpus
venäjä: 132 tekstiä, 727 000 sanetta
suomi: 137 tekstiä, 780 000 sanetta
9 tekstiparia on työn alla

venäjä-englanti -osakorpus
venäjä: 29 tekstiä, 350 000 sanetta
englanti: 29 tekstiä, 475 000 sanetta
8 tekstiparia on työn alla

Leninin teosten vanhat julkaisut

Tekninen prosessi

1. Raakatekstien valmistelu

Valmiiksi digitoidut tekstit: leninism.su (alkutekstit), marxists.org (käännökset, Marksismien-leninismien instituutin tuotantoa)
Paperilla olevat vanhat käännökset (Kansalliskirjasto): skannaus/valokuvaus, tekstintunnistus (Fine Reader) → TXT

2. Tekstien kohdistus (LF Aligner) → TMX → XLS

3. Kohdistuksen tarkistus (Excel) → CSV → TMX

4. Tekstien käsittely parsereilla (Turku neural parser pipeline) → XML

5. Aineiston lataus korpukseen (NoSketch Engine)

Государство и революция	Valtio ja vallankumous
УЧЕНИЕ МАРКСИЗМА О ГОСУДАРСТВЕ И ЗАДАЧИ ПРОЛЕТАРИАТА В РЕВОЛЮЦИИ	Marxisin oppi valtiosta ja proletariaatin tehtävät vallankumouksessa.
ПРЕДИСЛОВИЕ К ПЕРВОМУ ИЗДАНИЮ	Alkusanat ensimmäiseen painokseen
Вопрос о государстве приобретает в настоящее время особую важность и в теоретическом и в практическом отношении.	Kysymys valtiosta käy nykyään erikoisen tärkeäksi sekä teoreettisessa että käytännöllis-politisessa suhteessa.
Империалистская война чрезвычайно ускорила и обострила процесс превращения монополистического капитализма в государственно-монополистический капитализм.	Imperialistinen sota tavattomasti joudutti ja kärjisti monopolistisen kapitalismin muuttumisprosessissa valtionomalliseksi kapitalismiksi.
Чудовищное угнетение трудящихся масс государством, которое теснее и теснее сливается с всемирными союзами капиталистов, становится все чудовищнее.	Entistä hirveämmäksi käy työväestöjen joukkojen hirmuinen sorto valtion puolelta, joka yhä tiukemmin ja tiukemmin sulautuu yhteen kaikkivaltainen kapitalistien kanssa.
Передовые страны превращаются - мы говорим о "тыле" их - в военнокаторжные тюрьмы для рабочих.	Etumaiset maat, - puhumme niiden "selkäpuolesta", - muuttuvat työläisille sotilaspakkotyöväenleiriksi.
Неспыханные ужасы и бедствия затягивающейся войны делают положение масс невыносимым, усиливают возмущение их.	Pikettyvin sodan ennenkuulumattomat kauhu ja välsaukset tekevät joukkojen aseman sietämättömäksi, voimistuttavat niiden kuohuntaa.
Явно нарастает международная пролетарская революция.	Kansainvälinen proletariaatin vallankumous ilmeisesti kehkeytyy.
Вопрос об отношении ее к государству приобретает практическое значение.	Kysymys sen suhteesta valtion ssa käytännöllisen merkityksen.
Накопленные десятилетиями сравнительно мирного развития элементы оппортунизма создали господствующее в официальных социалистических партиях всего мира течение социал-шовинизма.	Verrattain rauhallisen kehityksen vuosikymmenten kasaamat oportunistin ainekset ovat synnyttäneet koko maailman virallisissa sosialistisissa puolueissa valitsevan sosialishovinisin virtauksen.
Это течение (Плеханов, Потресов, Брешковская, Рубанович, затем в чуждой прикрытой форме гг. Церетели, Чернов и Ко в России; Шейдеман, Ленин, Давид и пр. в Германии; Рендель, Гед, Вандервельд во Франции и Бельгий; Гайндман и Рабинович в Англии и т. д. и т. д.), социализм на словах, шовинизм на деле, отличается подлым лавкейским приспособлением "вождей социализма" к интересам не только "своей" национальной буржуазии, но именно "своего" государства, ибо большинство так называемых великих держав давно эксплуатирует и переоборачивает целый ряд мелких и слабых народностей.	Tälle virtaukselle (Plehanov, Potresov, Breshkovskaja, Rubanovitsh, sitten hitaasti peitellyssä muodossa herrat Tsereteli, Tshernov ja kump. Venäjällä; Scheidemann, Logien, David ym. Saksassa; Renaudel, Guesde, Vanderveelde Ranskassa ja Belgiassa; Hyndman ja Fabiolaiset Englannissa jne. jne.), joka on sosialismin sanoissa ja shovinismin teoissa, on erikoista se, että "socialismin" "johtajat" mukaantuvat liettävän lakeijamaisesti, paitsi "oman" kansallisen porvaristonsa, myöskin nimenomaan "oman" valtionsa etuihin, sillä useimmat ns. suurvaltiot ovat jo kauan riistäneet ja orjuttaneet monilukuisia pieniä ja heikkoja kansallisuuksia.

Rinnakkaiskonkordanssi NoSketch Engine -käyttöliittymässä

Tiedustelut

Mikhail Mikhailov: mikhail.mikhailov@tuni.fi